

VLEUGELLAM

In de stad die geen echte stad is maar een samenvoegsel van 7 dorpen waarin ik woon en werk, smeult sinds lange tijd een conflict rondom een Kunstwerk, ofwel *De Vleugels* van Lucien den Arend. Sommige menen dat het conflict nu is opgelost. Bijvoorbeeld de buurtbewoners, die op de dag dat het beeld in 1987 werd geplaatst meteen een comité oprichtten om het weg te krijgen. Of de Noord-Hollandse Welstandscommissie die ruim een jaar later alsnog adviseert vooral geen vergunning af te geven voor het reeds geplaatste object. Of de drie bezwaarmakers - een behoudstichting voor oude, groene, houten huizen, de ondernemersvereniging Rondje Koog en de secretaris van de lokale PvdA-federatie. Of het Rijk dat deze kunst cadeau deed in verband met de aanleg van geluidsschermen. Maar zeker burgemeester Ruud Vreeman van Zaanstad, die kort na zijn aantreden in zijn nieuwjaarstoespraak van 1999 zijn politiek lot verbond aan het verwijderen van het omstreden kunstwerk. "Ik zal hier niet vertrekken voordat de vleugels weg zijn."

Victory, zoals het beeld in de loop van de jaren plotseling werd genoemd.

Maar is het conflict wel opgelost? Lucien den Arend vindt van niet, zo meldt hij in een interview in het Noord-Hollands Dagblad. "Het is niet leuk dat *Victory* weg moet," zegt hij teleurgesteld. "Dit loopt al een hele periode en nu is het dan zover. Ik heb besloten toe te geven. Ik hou niet zo van vechten. Ik vind het wat onplezierig dat de burgemeester populair wil zijn bij de bevolking."

Als kunstenaar vind ik dat het op zo'n manier helemaal niet is opgelost. Eerder is het kind met het badwater, in de Zaan, weggegooid. In mijn optie mag een burgemeester over kunst alleen maar positieve besluiten nemen. Zoals de Franse president Pompidou zo maar ineens besloot dat er een kunstmuseum moest komen midden in Parijs. De burgemeester had er beter aan gedaan als hij met dat kunstwerk ook de snelweg had laten verdwijnen en had uitgeroepen: op die plaats moet nu eindelijk een kunstmuseum voor Zaanstad gebouwd worden.

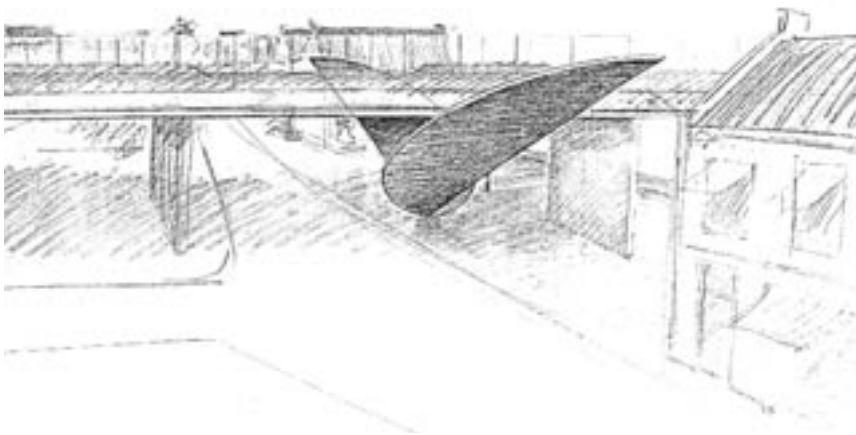
Dit in autolobbyland niet zo realistische voorstel zou makkelijker uitgevoerd kunnen worden wanneer het museum om de snelweg heen gebouwd werd. Zodat je met 120 km per uur langs kunst flitst, of staand in de file naar geluidskunst luistert.

Op het dak van dit bijzondere kunstmuseum zie ik dan de eerste, enige goede versie van *De Vleugels* staan; die van de schetstekening van destijds. Liefst gecombineerd met het andere smeulende kunstconflict van Zaanstad, het beeld van *De Houtwerker* door de Joegoslaaf Miletic, dat paradoxaal genoeg onlangs, na bijna een halve eeuw verzet van de politiek, dankzij de vasthoudendheid van de bevolking toch nog werd geplaatst.

Terug naar *De Vleugels*. Dat werk was door de kunstenaar destijds bedoeld als aanklacht tegen de aanleg van een snelweg over de Zaan en dwars door een woonwijk. Het gros van de bewoners klaagde niet over de aanleg van de snelweg, maar richtte alle gram op een het uitzicht ontnemend beeld. Nu het beeld weg is hebben ze vrij zicht op het viaduct.

Als Zwitser, opgegroeid in een tijd dat (mede) mijn jeugdbeweging de bergen wilde neerhalen om uitzicht te krijgen op de Middellandse zee, voel ik mee met de bewoners die nu op het viaduct uitkijken.

Want toen ik nog langs het kunstwerk kon fietsen viel het mij altijd al op hoe lomp en weinig fragiel het werk was uitgevoerd. Het meest sprankelende eraan was nog dat het als vrijplaats door wildplakkers was geannexeerd. Waarschijnlijk was het ook de plek waarachter veel vrijers ongezien hun eerste erotische ervaring opdeden.

Als kunstenaar ben ik daarentegen begaan met alle kunstenaars van wie het werk door niet vaklieden zomaar wordt weggepest. De kunstenaar zit niet te wachten op - in het beste geval - verijnd erbarmen van een overheid. De overheid - inclusief een burgemeester - is er juist voor om op te komen voor waarden die zichzelf niet kunnen verweren, waar de kunst o.a. voor staat. Alsmede poëzie, muziek, literatuur, liefde, vrede of vogels. Beste Ruud Vreeman, beste burgemeesters, dit soort blunders zijn alleen nog goed te maken als elk verwijderd kunstwerk wordt vervangen door een kunstmuseum. Moge de dertiende stad van Nederland hierin nu het voortouw nemen.

Moritz Ebinger

Lucien den Arend, *Victory*,
Ontwerpschets, 1987

Lucien den Arend,
De Vleugels, Zaanstad, 1987